

РЕЦЕНЗИЯ

на

научните трудове за участие в конкурс
за заемане на академична длъжност „професор“
в професионално направление:

1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението по чужд език –
предучилищна и начална училищна възраст),
обявен в Държавен вестник бр. 67 от 28.07.2020 г. и корекция в Държавен вестник, бр.
77 от 01.09.2020 г.,
с кандидат

доц. д-р Екатерина Неделчева Софрониева

Рецензент:

проф. д-р Галина Николова Шамонина,
Департамент „Чуждоезиково обучение и следдипломна квалификация“,
Главен секретар на
Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“,
Професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по руски език
(Иновационни технологии в обучението по чужд език)

Основание за представяне на рецензията:

участие в състава на Научното жури за заемане на академична длъжност „професор“
съгласно Заповед № РД 38-453/25.09.2020 г. на Ректора
на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

1. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Софийски университет „Св. Климент Охридски“

За участие в обявения конкурс са подадени документи на доц. д-р Екатерина Неделчева Софрониева, която е единствен кандидат по тази процедура.

Доц. д-р Е. Софрониева участва в конкурса с научни трудове, които напълно съответстват на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ и тези на СУ „Св. Климент Охридски“ за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление: 1.3. *Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по чужд език – предучилищна и начална училищна възраст)*.

2. Данни за кандидата

Доц. д-р Екатерина Софрониева завършва специалност „Английска филология“ в Софийския университет през 1992 г.. През 2012 г. защитава докторска дисертация на тема „Психология на ориентирането и процесите на усвояване“ в Римския университет „Ла Сапиенца“ в Италия. През 2016 г. става доцент в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението /методика на обучението по чужд език (английски език) във Факултета по начална и предучилищна педагогика на Софийския университет.

Е. Софрониева е извървяла целия път на академичното израстване - заема последователно длъжностите „асистент“ (2005-2010), „главен асистент“ (2010-2016) и „доцент“ (2016 – до настоящия момент).

3. Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата

Доц. д-р Е. Софрониева представя за участие в конкурса 36 публикации, от които една монография - *„Особености на изучаването на чужд език в детска възраст. Усмивката има значение.“* (София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2020, 205 стр.), една публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ – *The Magic Teacher Efficacy and Empathy in Foreign language teaching* (Sofia: Sofia University Press, 2020, 175 p.), четири статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, шест статии и доклади – в редактирани колективни томове, осемнайсет глави в колективни

монографии, пет учебника и едно учебно пособие. Представени са данни за шест участия на кандидата в национални и международни проекти.

Тематиката на представената научна продукция е актуална и представя доц. д-р Екатерина Софрониева като интердисциплинарен изследовател. Публикациите отговарят на областта и професионалното направление на обявения конкурс. Постиженията на кандидата са прецизно формулирани и отразени в справката, приложена към документите за конкурса. Представените публикации имат приносен характер в областта на методиката на ранното езиково обучение и безспорно практическо приложение.

4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Доц. д-р Екатерина Софрониева има 28 години трудов стаж, от които 15 години като преподавател в Софийския университет.

Според представените документи изискуемата учебна натовареност е налице.

Оценката ми за учебно-педагогическата дейност на кандидата е висока и се потвърждава от качеството на създадените от нея учебници и учебни помагала, от дългогодишния ѝ опит като лектор в бакалавърски и магистърски програми, с международни студенти по програма „Еразъм+“, в курсове по следдипломна квалификация и като научен ръководител на две програми - за следдипломна квалификация на учители по чужд език в детската градина и началното училище (от 2000 г.- до настоящия момент) и на магистърска програма „Образователни науки и интеркултурно възпитание (на английски език)” (2014-2016 г.; 2020-2021 г.).

Като специалист по ранно езиково обучение и по Наративния Формат доц. Софрониева провежда обучения на деца и възрастни и участва в подготовката на чуждоезикови педагози и експерти, които работят за интеграцията на деца със специални образователни потребности. През последните няколко години изнася лекции и семинари в Гърция и Индия по теми и проблеми на ранното езиково обучение, емпатията и добрата комуникация.

Бих искала да подчертая успехите, постигнати от студентите на доц. Софрониева на национални и международни конкурси, които говорят за високото качество на обучението им.

5. Оценка на приносите в приложените публикации

Кандидатът представя солидна справка с описание на конкретните достижения и приноси в представените за конкурса публикации. Ще акцентирам върху монографичния труд на кандидата - *„Особености на изучаването на чужд език в детска възраст. Усмивката има значение.“* (София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2020.), който считам за водещ в нейната научно-изследователска и преподавателска дейност. В обем от 205 страници, трудът е структуриран съобразно научния стандарт и включва увод, седем глави, заключение, библиография и четири приложения.

Монографията представлява актуален академичен труд със задълбочен научен и с провокиращ за експериментиране приложен профил. Тя е посветена на теорията и практиката на ранното езиково обучение в България и чужбина. Убедително е представена теоретичната рамка на изследването: направен е обзор на актуалното състояние, съвременните концепции и класификации по темата от различни автори.

В отговор на основния изследователски въпрос „Могат ли децата да усвояват втори език успешно и ако да - как се случва това?“ авторът посвещава всяка от главите на труда си на взаимосвързани научноизследователски проекти. Описани са някои от най-известните изследвания за усвояването на роден и чужд език от деца в ранна възраст. Разгледани са популярни методи за чуждозиково обучение, като водеща е посочена хипотезата на критичния период на Т. Сковел (1988), която определя периода преди началото на пубертета като най-благоприятен за усвояване на чужд език. Възрастта е изведена като един от основните фактори в обучението. Авторът изследва в дълбочина теоретично и експериментално способностите за емпатия у децата, повишаването на тяхната увереност и самочувствие, засилването на комуникативните им способности, способностите за концентрация и др. Посочват се предимствата на ранното езиково обучение и необходимостта от създаване на положителна емоционална среда за общуване.

Специално искам да отбележа достиженията на автора в търсенето и разработването на езикови практики за приобщаващо образование и проследяване на езикоусвояването на деца със специални образователни потребности в България, които се обучават по Наративния Формат – съвременен модел за ранно езиково обучение на деца със специални нужди.

Изведени са основните характеристики на ефективното езиково обучение на деца с помощта на проведен сравнителен анализ между обучението по езици в „традиционната класна стая” и при прилагането на утвърдени успешни модели. Приемам становището на автора, че тези характеристики и прилагането на правилни техники в работата с децата, както и всички представени резултати от проведените изследвания, са нейни приноси моменти за развитието и утвърждаването на комуникативната традиция в езиковото обучение. Авторът доказва ефективността на ранното чуждоезиково обучение чрез теоретичен анализ и описание на работещи методически алгоритми от практиката, базирани на съвременни изследвания и подходи. Основно предимство виждам в подчертаването на гъвкавостта на модела, на неговата приложимост и дидактичния му потенциал за създаване на емоционално положителни предпоставки за успешно учене.

Библиографската справка на труда съдържа 99 заглавия, от които 96 броя научни публикации (54 на английски език, 36 на български, 4 на немски и 2 на италиански език), 1 наръчник и 2 интернет-източника. 54 от източниците са публикувани през последните десет години, което означава, че авторът познава съвременното състояние на изследвания от нея проблем.

По мое мнение, целта на изследването е постигната, предложена е многостранна, систематизирана и добре структурирана разработка на научния проблем. Книгата съдържа текстове и изследвания, които са подбрани така, че да могат да послужат както като учебни материали за студенти-педагози и филолози, така и за учители, родители, изследователи или за обикновения читател, заинтересуван от темите и проблемите на езиковото обучение. Тя е полезна и в теоретичен, и в практико-приложен план.

Представените за участие в конкурса други научни публикации анализират различни аспекти на обучението по чужд език. Няма разлика между подходите и анализа, които се правят в монографичния труд и представените научни публикации. Следва да отбележим факта, че четири статии са публикувани в реферирани и индексирани в Web of Science български научни издания.

Доц. д-р Е. Софрониева посочва петнайсет цитирания, шест от които са в реферирани и индексирани в световните бази данни научни издания.

Цялостното запознаване с монографичния труд и публикациите на доц. д-р Софрониева са основание да се направи извод, че в представените за конкурса трудове се съдържат научни и научно-приложни резултати, които представляват принос в чуждоезиковата методика. Посочените от автора приноси отразяват действително постигнати резултати, които приемам.

Въз основа на анализа на научните трудове на доц. д-р Е. Софрониева бих отбелязала следните конкретни приноси:

1. В теоретичен план:

- разработени са особеностите за усвояването на повече от един език в ранна възраст като цялостен методически модел, състоящ се от педагогически подходи и процедури;
- проведен е теоретичен анализ на факторите за успешно изучаване на втори език с цел повишаване на ефективността и ефикасността на педагогическо взаимодействие;

2. В теоретико-приложен план:

- валидиран е Наративният Формат като модел за интегриране на деца със специални образователни потребности към езиковото взаимодействие в клас.
- разработени и приложени в практиката са образователното измерване и характеристики на теста, съотнесени към обучението по език;
- изследвани и включени в процеса на обучение са скали за измерване на емпатията, локус на контрол, вербална и невербална комуникация.

6. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки към представените материали.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси, **потвърждавам**, че те отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Давам своята положителна оценка на кандидатурата.

Въз основа на гореизложеното, **убедено препоръчвам** избирането на **доц. д-р Екатерина Неделчева Софрониева** за академичната длъжност „професор“ в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по чужд език – предучилищна и начална училищна възраст).

проф. д-р Галина Шамонина

25.11.2020 г.